

РИНОК ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ

Протягом тривалого часу в історії традиційним об'єктом економічного обороту були матеріальні речі, але виникнення й впровадження нових інформаційних та платіжних технологій призводять до розвитку інноваційних інструментів обігу. Протягом останніх років в Україні набуває поширення поняття «віртуальні активи», які не мають матеріальної форми вираження, але мають економічну цінність.

Комплексне врегулювання правовідносин в сфері обігу віртуальних активів в Україні передбачається нормами Закону України «Про віртуальні активи», де віртуальний актив визначається як нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав [1]. Можна виділити такі групи віртуальних активів:

- незабезпечені – віртуальні активи, що не посвідчують жодних майнових чи немайнових прав (наприклад, Bitcoin);
- забезпечені – віртуальні активи, що посвідчують матеріальні права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав (як приклад, окремі стейбл-коїни);
- фінансові – віртуальні активи, забезпечені цінними паперами або гривнею (наприклад сек'юриті-токени).

Станом на 13.04.2022 року найпоширенішими віртуальними активами є Bitcoin, Ethereum, Tether, Binance, Coin USD, Coin, XRP, Solana, Cardano, Terra, Avalanche, Polkadot, Dogecoin, Binance USD, Terra USD, SHIBA INU. Наразі найкапіталізованішою криптовалютою залишається Bitcoin (табл. 1).

Таблиця 1. Топ-5 віртуальних активів (криптовалют)

№ п/п	Назва	Рік випуску	Умовне позначення	Ринкова капіталізація, млн.дол США	Обсяг торгів за добу, млн.дол США
1	Bitcoin	2013	BTC	776857	8587
2	Ethereum	2015	ETH	371515	5835
3	Tether	2016	USDT	82597	25790
4	Binance Coin	2017	BNB	70019	976
5	USD Coin	2018	USDC	50615	2267

Джерело: складено за даними [2]

Ринок віртуальних активів в Україні активно розвивається. Україна посіла четверту позицію у світі в рейтингу глобального індексу сприйняття криптоактивів за 2021 рік [3], випереджаючи США та Китай, та увійшла в топ-10 країн з найбільшим заробітком на біткоіні у 2020 році. В державі найбільший обсяг транзакцій з криптоактивами серед учасників світового ринку віртуальних активів – щоденно обертаються криптовалюти загальною вартістю 1 млрд.грн. Крім цього, в Україні високий рівень цифрової обізнаності населення та значна частка дрібного підприємництва у посередницькій сфері, яка використовує віртуальні активи для розрахунків на міжнародних маркетплейсах.

На думку експертів [4] найголовнішими трендами, тобто факторами, що визначатимуть розвиток українського ринку віртуальних активів на найближчі 10 років, є: токенизація реальних активів; децентралізація довіри; цифровізація регуляторної сфери; поява та розвиток цифрових валют центробанків; децентралізовані фінанси (DeFi); зростання контролю над особистістю; поширення бізнес-моделей підписки на споживання замість володіння; зростання глобалізації; виклики кібербезпеки.

Крім вищезазначених факторів, для подальшого розвитку вітчизняного ринку віртуальних активів його учасникам архіважливо враховувати низку ризиків, пов'язаних із використанням цих інструментів у своїй діяльності. До них варто віднести: можливість використання віртуальних платформ для легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансування тероризму тощо; тінізація доходів, отриманих суб'єктами купівлі-продажу віртуальних товарів, уникнення оподаткування; здійснення розрахункових операцій та укладання смарт-договорів особами, що не досягли відповідного віку або з обмеженою дієздатністю; розповсюдження цифрового шахрайства (кібератаки, корпоративне шпигунство) та ін.

Розробляючи систему нівелювання ризиків та враховуючи визначені тренди розвитку вітчизняного ринку віртуальних активів, необхідно шукати баланс між його відкритістю, що дозволяє залучати інвестиції у сферу віртуальних активів, та контролем, високий рівень якого може позбавити країну перспектив на світовому ринку.

Література

1. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
2. Курс криптовалют до долара. Мінфін. URL: <https://minfin.com.ua/ua/currency/crypto/>
3. The 2021 Global Crypto Adoption Index: Worldwide Adoption Jumps Over 880% With P2P Platforms Driving Cryptocurrency Usage in Emerging Markets. CHAINALYSIS TEAM. October 14, 2021. URL: <https://blog.chainalysis.com/reports/2021-global-crypto-adoption-index/>
4. Форсайт «Віртуальні активи в Україні - 2030». URL: <https://drive.google.com/file/d/1sFKyvoVC9jF-TkvyD-bsGH0X0CxTdvaR/view>